

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN JVB

HÚT THUỐC LÁ

VIỆC TRONG NƯỚC
TRUNG-KÝ

HUE

Hội Đồng cải lương Trung-ký
về Hội đồng cải lương mới lão ra này
bản báo đã có bài nói trong số trước, nay
xin đăng bản báo.

Buổi sáng thứ sáu (8 Août 1930)
Hội Đồng tại Phòng giấy Tòa
Khâm.

Năm Hội-tiền Tây — Mr Boubonnes,
Quan Thanh tra Chính-trị làm chủ tọa,
hai ông (chỉ biết tên ông Géosead), hai
viên Phòng dân-cử người Pháp, hai ông
(chỉ biết tên ông Devillor) hai viên
Thương-mại và Cảnh-nông Trung-ký.

Sáu Hội-viên Nam — Tòa-thái-Dân,
Thượng-thư bộ - Hinh, Thái-văn-Toà,
Thượng-thư bộ - Hồi, Võng-Tú-Sel,
Thượng-thư bộ Công, Nguyễn-Trác
và Lê-Tấn-Yết, nhân-dân Cụi - biếu,
Trần-Socotra - Thiện và Lê-Hà-Tắc,
Hai-viên Phòng Thương-Mại Cảnh-nông.

Đảng chính gìn khai hội. Quan chánh tọa
đọc tờ tư của quan Tòa-thái quyết nói về
mục đích họp kỳ hội đồng này, cốt để
nhắc-bàn và ý kiến về việc để cải cách
hành-tổ, và hối, lại là và dân-bản, để kêu
hỗn-hỗn diễn-thuyết của quan Thủ
thứ, ngày 13 Juin 1930. Người các ván đã ký,
hai-viên có thể tham gia, các ván đã
kết.

Quan chánh tọa nói: Theo tôi là Quan
Toàn quyền, thi bén bén hội đồng này
phải gửi cho ngài trưởngh ngày 15-30 để
tư sang Pháp, vậy tôi muốn hội đồng sẽ
lưu sang việc trong buổi chiều thứ bảy
cho kịp.

Cả Hội-viên Tây Nam đều nói: Những
vấn đề quan hệ như thế mà bén zết chí
trong hai ngày, thi không thể chờ-deo
được.

Quan Chánh tọa nói: Các ngài chỉ rõ
bây-tối đợi ý mà thôi, con những phương
thứa-tu hành, thi chưa cần. Như
vậy thi trong hai ngày cũng có thể
xong việc được, vậy xin bắt đầu làm
việc.

Viet-Nam Phố ngắn quá.
Các Hội-viên Nam xin những điều
sau:

1) Lập thêm Nông-phố ngắn quý &
khắp các tỉnh, để nhà nông được tạm.
2) Xin giảm tiền lát xuống làm phón
trên một năm, vì hiện nay dân mua
hai phần trăm thì nông-quá.

Hội đồng đều thuận.

Các hội-viên Tây xin lập ra đồng-phố
ngắn quý cho các tên diệu chủ Tây-vi.
Các hội-viên Nam nói: Ngày-sách Đông
Pháp, đã cho các tên diệu chủ Tây-vi một
triệu ba rô.

Các hội-viên Tây nói: đó chỉ cho các
nhà trống cao-su, tuy còn các tên diệu chủ
thì chưa có.

Viet giáp đỡ các tên diệu chủ
Các hội-viên Nam xin rằng:

1) Lập để tăng cách trong hòn đất
hoang & các lồng.
2) Giáp đỡ cho dân lồng khai hòn đất
hoang.

3) Lập ra một tên một hội - đồng
hòn đất, chuyên việc chỉ và và giáp
sách cho ai dân và những cách khai hòn
cho mua thành hiệu.

Hội đồng đều thuận.

Viet lập ra chế độ tiêu-gia-sản
Các hội-viên Nam đều là ý rằng: chế
độ tiêu-gia-sản là dân tộc Việt Nam đã có
rất từ xưa, trừ ra số ít không kể, còn
người dân-não sống có ít nhất già-sản.
như là, ruộng-nhà-tienda v.v. Nay nhà
nước chỉ cần lo cách bảo hộ chắc chắn
cho chế độ tiêu-gia-sản, được thêm vững
vững-pat-dai, nhất là nên giúp đỡ
khuynh-khích cho các việc kinh-hoang
mùi công nghệ và thương-mại.

Hội đồng đều thuận.

Viet đưa-hàn-là, gạo

Các Hội-viên Nam xin lập ở các tỉnh
những hội nông-nghiệp tương-tế, để bảo
trợ và huấn-nhấn các tên nông-sản, khi
đến mùa thi mua trả-lại, khi giá cao thì
bán ra, để người buôn-bán khôi-chiếm
hỗn-lợ. Các ông hội-viên Tây xin nói
buôn-bán được tự-tự, và ai mua rộng sở
khoa-nghịch, tức mồ, làm cho các nông
sản ở thị-trường, được thêm giá-tri.

Các ông hội-viên Nam lại xin mua
thực hành việc dân-tuynh nhập-dần &
còn-tinh.

Hội đồng đều thuận mấy vần-de trên
ky. (Xem tiếp trang ba, cột 2)

VINH
Linh-Lê dương (Mémoires)
đến Vinh

Theo báo France Indochine, thi
nay mai có một đội lính Lê-dương
ở Pháp sang đóng tại Vinh.

Các đội lính Tây ở Huế ra khi
mới xảy ra những cuộc biến động ở
đây sẽ trở về Huế.

VINH

năm nay 48 tuổi, tên Trần-Ái năm
ngày 37 tuổi, năm nay 48 tuổi, còn
nhà không rõ bét. Bộ tịch diện dão
này không biết nhà nước có cờ
phép lý trường lỵ tên không?

3. Dân sự kiết cùi nén lính Tào
số thương-lượng cùng nhà hàng An
Tịnh cho vay hơn 500000 giao cho
lý trưởng và 6 người vệ lực trong
lòng, đã trả cấp-sau thuê cho dân.
Thế mà dân cũng không vay được
một xu nào, danh phái cầm cố đã
nhà cho dù 3370, đã khỏi sự đập
danh-trái-kép.

Thứ doạn áp-bắc của lý trưởng
là thế đó, mà dân một phần thi đổi
kéo, một phần thi nhỏ lồng ngần
hơi nén khô lồng kêu ca được.

Cám-tinh

ĐÔNG-HÓI

Còn ma dò den đã gồm chua?
Ông chef гаре Lac-giao vốn có
lính say mê-cờ bạc. Tới hôm 15 Août,
có một người bị bắt, bị bắt
đầu con một viên Chánh-tòng (ganh-dó)
đến rủ ông chơi vì hai hôm trước
ông có ăn của y đầu được 22000. Rủ
hôm đó ông lại quá mệt nên từ
chơi. Người ấy có ý giận, xin ngủ
lại nhà ông; trong khoảng 12 giờ
hay 1 giờ khuya chi đó thi đánh dao
lại chà cỏ ông. Người vợ ông nằm
chung một giường ấy bị luồi dao
chạm nhầm ngang nơi mang tai.
Ông chết ngay lúc ấy, còn người vợ
thì đến nhà thương-diều trị.

Còn ma dò den đã gồm chua, thế
mà những người đã bị nó cảm-dò
có may-ai-tinh-ngó.

P.S.

QUẢNG-NAM

Vụ án lôi-thoi
Tên Nguyễn-Di, người làng An-Mỹ
tây, làng Chiêu-dân, phủ Tam-ký đi
mua cau và đến làng Tả-bình thi-trời
vào tối, vào nhà Trần-Đa, hương
dịch làng ấy xin nghỉ. Trần-Đa
nhon đó vu cự Nguyễn-Di là dâm
bồn với vợ mình mà xiết cả dò đặc
và 45000; sau Nguyễn-Di kiện. Vụ
này xảy ra đã lâu, bản báo đã có
bài-tưởng thuật trong một số trước.
Nay được lôi ra quan xứ-zong:
kết án Trần-Đa, em và vợ y mới
người 1 năm tù về tội vu cáo; còn
Nguyễn-Di thi-trường bắt-thập thực
ngàn 40000 và tội bắt-trụy-gia-túc.

HÀ-TĨNH

Ôc dân-quá
Năm nay mùa màng mất mát, dân
sự đói khát, thế mà trong vụ suru
ich-mới-rồi lý-hương-làng-Nhượng-
bạn, huyện Cảm-xuyên còn ốc dân,
nhập-diều-quá:

1) Mời suối-dinh phải nộp 3370
nhưng lý-trưởng chỉ-phát cho cái
bài-thân 2380; dân muôn xin-biên
lai thi họ nói: cứ theo lệ nhà nước
thì chính-sự là 2380, thêm 0117 học
phi, 0302 thương-gia, 0300 tôn-phí
và 0300 trích-nên không cần-phát
biên-lai. Dân có nài xin thi họ lại
näm-dựa-trinh Quan.....

2) Bộ-tịch-dâc-bi sai suy-en-phán

nhéu, như tên Dương-Liên năm

ngày 24 tuổi, năm nay có 21 tuổi;

tên Trần-Vọng năm trước 51 tuổi,

nhưng những lời khuyên dạy ấy chỉ
thêm mối sợ cho nó.

Nhung đó là có giáo-giáo-bát-chó
thật ra thi cái-canh-ngo của con Bé
rin lại còn khó xát-hơn-nữa, vì hai
người dàn-bà mẹ hai người cháu
ông Vả-phân-ai cũng có xác-vận

đóng-rồi-đóng-đóng-đóng-đóng

đóng-đóng-đóng-đóng-đóng-đóng

NAM-KỲ

Dảng viên Cộng-sản bị bắt
Báo France - Indochine ngày 24
Aout dảng tin sau này :

Trước đây chúng tôi đã cho độc giả hay rằng viên Tri-phò Hoài-đức (Hà-dông) có khám phá được nhiều tiền lù của đảng Cộng-sản trong hòn ấy ; chỉ một làng Văn-Canh mà có đến 4 tiền lù (làng Văn-Canh & các tinh lù cùi lung vải cây số).

Có độ 30 người bị bắt ; trong số đó, 12 người được tha. Còn những người thi hành giám lại để sói Mát-thám tra xét, và biết đích là đảng viên Cộng-sản.

Mời hỏi thêm hai người nữa : một người học sinh ở đường Chu-Vân và một người thư sáp chửu nhà ở đường Paul-Bert.

Lại đây được rất nhiều cách mệnh. Nhiều sách ký bô trong một cái ống rất kín lồng, giấy & dưới cái áo là láng Văn-Canh.

**Chức Giám-đốc Mát-thám
Đông-Dương**

Ông Marty Công-tử Nghệ-an, về Pháp nghỉ, nay được lãnh chức Giám-đốc Mát-thám Đông-Dương thay ông Lacombe. Ông đã đáp tàu qua đây hôm tháng trước rồi.

Ông & Saigon sẽ tuần rôi ra Hanoi.

Trần-quang Đoàn xin tạm tha

Trần-quang Đoàn là người đã lập ra hội « Tiên-Long Thương-Đoàn » vừa phải bắt giam về tội lừa đảo tiền của nhiều người chơi họ và vđ tội lập hội không xin phép.

Bộn đã nhờ trang sú xin cho tạm tha, nhưng các tòa cũng chẳng ứng nào.

(B. D. C. 14 Aout)

Mời khõe của dân !

Hiện thời quan trên bắt bọn nông dân phủ Trung-kỳ di dập dà rải con đường tự chầu ly Quảng-uyên di Hạ Lang-chau, (bắt mỗi suất dih dập 3 m² da) tiền công không phát cho dân và công không cho vđ làm ăn giang giot trong vụ mùa cây cấy này. Trong năm mỗi người dân phải dì ba phiên phu, phải bỏ cả công việc cày bừa mà lại không tiền công nữa, việc này nằm ngoài dân dà có đơn vào kêu tại tòa Thống Sứ rồi, mà cũng không thấy hiệu quả gì. Một bộn dân còn biết kêu dân cho thấu !

Một bộn dân dày

NAM-KỲ

Tin Dương-hạc-Bình

Về Dương-hạc-Bình nay lại được tin thêm rằng: Bình sẽ bị xí & Saigon về tội dứng đầu xui dục nhân dân phản loạn, xử xong & Nam-kỳ thi Bình mới bị giải ra Hanoi để xử về tội ám sát Tự Uyền và Thị Nhau & Haiphong.

NHIỀU NGƯỜI BỊ :

PHÒNG-TÍCH

Hành Phòng-Tich dân ông, dân bà với tên thường hay bị bắt, nhất là từ 25 đến 30 tuổi hay bị lâm, vì oán họ, røy say, với nam. Ông đọc hoặc là xong di ngô hay tên ngay tên thi hinh gọi là Phòng-Tich. Khi thi hinh, thấy đây hơi, tóc số, tóc ngay, cơm không mến á, ăn thi, hay thường đeo bụng, đeo tay, chấn toy mít-mít. Rồi tên năm sốt mặt vàng, đeo bụng dày.

Nó bị nồng 1, 2 lần, lên 4, 5 lần, nồng không sống phạt, chấn bụng là thấy đê chịu hoặc chết ngay.

Mỗi lần chấn hai lần sống, giá : 0p.40
VŨ-SINH-TÂN, 178 Ma, Rue de Lachay,
HAIPHONG.

AN TÙ Kim-tiều năm 1926

TRUNG-KÝ CHI-DIỂM :

HUE : Vinh-Tuong, commerçant
phố Gia-Leng ;

TOURANE : Trần-thị - Kiêm - Huỳnh
avoué du Maroc ;

TOURANE : Nguyễn-Chí-Huân, phò Đô
đô-Vị ;

NHA TRANG : Mộng-Luong, Thủ-Quốc
TAM-GUAN : Hiệu-đụng Phí-Chanh ;

QUANG-NAM : Nguyễn-Nguyễn-Anh, Thành
Trí, Bộ-Đốc ;

QUANG-NAM : Cao-Đỗng & Song-Vỹ ;
VINH : Nhã-Huy, phò-Saro ;

Tháp-huỷ số 81-ly hòn số.

Hội-dồng CÁI CÁCH (Tiếp trang này)
Thứ nồng sản mới
Các quan Thượng-thu nói rằng : việc trang-khẩu và chia công hoang đều lão, dù có tiền lù của đảng Cộng-sản trong hòn ấy ; chỉ một làng Văn-Canh mà có đến 4 tiền lù (làng Văn-Canh & các tinh lù cùi lung vải cây số).

Cáy bô - viên Nam xin xin lại điều lệ trung-khẩu cho người bán xú được dà tuân - hành, nhất là những cách họa ») và làm giấy cho đúng lù, thi thực là phiếu phi cho dân nhận lầm.

Cáy bô - viên Tây cũng xin xin lại điều lệ khôn-hoang của người Tây cho được giàn-tiệp và dò phiếu phi. Lai xin Nhâ-nuôi khôn-hoang-khich và giáp dò cho dân bán xú ở nơi này, mõng di trung-khẩu và lưu-cu nơi khác.

Hội-dồng đều thuận.

Việc mở rộng Y-té
Hội-dồng đều công nhận rằng : việc y-té dà mở rộng, và có bổ ích cao nhán dân bùi xú.

Cáy bô - viên dân-cù người Nam xin rằng : Y-té là việc làm phúc cho dân thi xin/dung bắt các lèng phải chịu tiền phu - lèng cho các nhà thương & phu, huyện xú, chí những người nhà khâ cửau bênh, thi phải trả tiền mà thôi. Lai xin họ già bão thuộc kỵ-ninh của Nhâ-nuôi, và xin mở thêm các ốp giấy & các trường y-học và ôn-bà Hanoi, dà mỗi năm cho duy : bô số học-sinh iền, và xin giảm hạn làm việc quan của các y-si và ôn-bà sang năm nón.

Quan Chú-tuở và các bộ - viên Tây nói : ở Đông-Nhâ-nuôi phải chịu nhiều phi tồn về việc y-té. Còn ở Phap và các Thuộc-địa khác thi ít lầm, vi các bệnh nhâns đều phải trả tiền, chí trả số rát lì có chứng chí là bùi cùng mà lòi. Nay nếu các lèng khùng & ốp thêm tiền, thi không biết lấy ngân-sản đâu mà chịu nổi ; và tò hòi chiến tranh lại nà, già thuộc đất thêm bùi phu, Nhâ-nuôi dà chi phí nhiều lầm. Vậy các lèng cũng nên giáp thêm dà mở mang việc y-té.

Cáy bô - viên Nam nói rằng : dân bùi xú phản nhiều nghèo khổ, và da chịu nhiều thử suru thuế lầm ròi.

Hội-dồng đều thuận.

Việc làm quan-binh số nhän-công
Cáy bô - viên Tây Nam đều xin rằng : nhän-công ở Trung-kỳ thi nén dà làm việc & Trung-kỳ, vi & Trung-kỳ sẽ thực hành những việc công-tác lòn, như làm việc hỏa-xa, và dân thủy nhập điều v.v.

Còn ai muốn di làm công & xú khác, thi cứ dà tự do, chỉ xin Nhâ-nuôi đóng can-thiệp, giáp dò cho việc mò-phu dì các xú khác, nhất là mò di Tân-thé Giết, thi xin định hòn.

Cáy bô - viên Tây xin dà & mòi tinh một phòng giấy chuyên coi về việc mò-phu.

Cáy bô - viên Nam xin thêm rằng : Thanh tra người Nam bảo hộ, thường đi xem xét các nơi có nhiều dân phu, thi hành cho đúng các điều lệ bảo hộ nhän-công và các bùi giao kèo của phu và chủ, cung-tranh bùi ý kíp cho chiau phu biết.

Hội-dồng đều thuận.

Việc thoá-xú nhän-công

Quan chủ tò dọc agi định ngày 27-30 lập ra Hội-dồng hòa giải & các thành-phố Hanoi Haiphong và Saigon.

Cáy bô - viên Nam xin tiếp hội-dồng hòa giải Ý & hai thành-phố Tourane và Vina Bến-thu, còn những nơi khác, thi quyền hòa giải tam giao cho các quan Thanh tra Bảo hộ và Bảo xú.

Cáy bô - viên Tây nói rằng : chuc Thanh tra không thể kiểm quyền xú kiện được.

Hội-dồng định sẽ đem hai việc y-hỏi & kiểm các phòng Dân-cù Tây Nam là.

Cáy bô - viên Nam bảo hộ, thi chỉ hànhdao loat Bảo hộ tại nón nhän-công cho dân bùi xú.

Cáy bô - viên Tây là không thuận.

Việc trát té nhăng làm quan lại
Cáy bô - viên dân-cù người Nam tố rằng :

1) Xin thi-hanh cho đúng những luật lệ tráng-tri quan-lí lâm-nhăng.

2) Đặt ra các chuc Thanh tra, thường di lùn tài các tỉnh, phu, huyện, dà điều tra các việc dân-linh lật tị.

Còn về phần quan-lí Bảo hộ và các Nam viên chuc lóng-sv Bảo hộ, thi chỉ tìn quan Thanh tra hành chính Bảo hộ xem xét eno thời nhbang 14.

3) Xin cho các việc dân-bùi và bộn viên lâm-hat, được quyền chỉ trích các quan-lí lâm-nhăng.

Các quan Thanh tra xin Đại-phát-thuy hành chính sáu Bảo hộ, dà Nam triều được dò quan-lí thi hành luật lệ, tương-tri những quan-lí lâm-nhăng.

Hội-dồng đều thuận.

Việc trát té cho vay nặng lãi

Cáy bô - viên Nam xin rằng : việc trát té cho vay nặng lãi, quát 10 lâm-tri kí, cho đến 100 lâm-tri kí, quát 10 lâm-phun-tri, cho đến 100 lâm-phun-tri.

Lai xin phép được lập & các lâm-phun-tri không có khai-vết, dà dân được tiền vay muyn.

Quan chủ tò nói rằng : nhà - nuôi đương di thi-hanh giữa lù & vay nặng lãi.

Hội-dồng đều thuận.

(Còn nữa)

ENSEIGNEMENT PRIMAIRE SUPÉRIEUR

Ecoliers !

Voici le journal que vous attendez avec impatience :

“ LE DEPSFI ”

organe de préparation au Diplôme d'études primaires supérieures franco-Indigènes, fondé par

M. MICHEL

Licencié-ès-sciences, ayant professé pendant 14 ans, dans diverses Ecoles publiques de l'Indochine,

avec la collaboration des Professeurs les plus expérimentés du 2e degré.

Ce périodique bi-mensuel contiendra les lexiques et développements des sujets d'Orthographe, de Composition française, de Mathématiques, de Physique, de Chimie et de Langue annamite, pour la 1ère, la 2e, la 3e et la 4e Années; ainsi que les développements des sujets proposés aux examens primaires supérieurs en Indochine.

Le premier numéro paraîtra le 5 Septembre 1930.

Abonnement annuel : 6\$

Prière de s'adresser à M. MICHEL
1, Rue Lanzarote
SAIGON

VIỆC THÈ-GIỚI

TRUNG-HOA

Nam Béc chiến tranh

Tin ngày 11 Aout. — Ở đường Tân-phò, chiến sự rất hi-ki. Quận Tường-nét trong một thời kỳ rất ngắn ngủi chỉ 15 lùi đánh Tả-sau ; mới rồi quân Tường-nét thắng.

Về đường Gia-Té, Bán-phục-Cô được quân Nhâ-nuôi tiếp viện, dà thi tiến uy lực, bắc bối bẹp với quân Ma-đông Quế ki-đi-phuc huyện Day-thay.

Mấy ngày nay, báo tin ngõi thi Tả-sau thất bại, Tả-sau có chia bùi da

Arip, Thượng-hồi 12 Aout. — Nam kinh vẫn đánh Tả-sau rất vđ báo rồng vẫn tiếp. Tả-sau quân Nhâ-nuôi thắng

đến 15 lùi, dà thi đánh hòn Quán-

Chinh-phủ

Vậy thi quân Chính-phủ tiến vđ miền

bắc, còn quân Nghia-thi tiến ra phía

Đông, toan đánh bùi đội quân Tường-

giay. Thách. Đến quân Phùng dà thi

Quai-đec đến gần Lao-châu và Bao-phu

Trong trận đấu này, cái đặc-điểm

quân-hai phái đều thắng & nhiều chỗ

khác nhau. Còn kết quả trận này chưa

tết, thi theo bên nào kiên giù thi bên

ky-thang.

Uông-linh-Vé & Bắc-binh

Thượng-hồi 12 Aout. — Phái tâ

Quâc-dân dâng, & dưới quyền Uông-linh-

Vé hoat động rõ ở phia Bắc nước Tâ

Các tướng Nghia-thi muôn hòn

Uông-linh

hòn là có ý được phái tâ

Quâc-dân dâng tan thành thi nay dà bắt đắc-đi

đòi trước.

Viec cát Bắc khởi loạu mà được dân

chung hoa Nghia-thi có lù có một phia

lòn vi quân Nghia-thi dưa vào các phia

trong lòn dà đánh dà cái ty-jưởng cảnh

nhà Cát-đi dâng

Khi dâng

Uông-linh

